

Natie in oorlog, natie in twijfel

Rik Coolsaet

De Verenigde Staten hebben hun president gekozen. Wie op George W. Bush stemde, zou in België voor het Vlaams Blok kiezen en in een moslimland een integristische moskee bezoeken.

Een derde van de Amerikanen liet zich leiden door angst voor zijn veiligheid. Een vierde door onzekerheid over de economische toekomst. Een vijfde door het verlangen naar een moreel lichtbaken in duistere tijden. Vandaag zijn de Verenigde Staten geen optimistische natie. Ze worden gedreven door angst en onzekerheid, tegen de achtergrond van een culturele breuklijn, die het land doormidden klieft.

Zoals elk volk hebben ook de VS hun duistere zijde, waar chauvinisme, racisme en religieus fanatisme hand in hand gaan met de drang zich van de wereld af te zonderen. Politieke leiders trachten die impulsen doorgaans onder controle te houden. Niet president Bush.

Hij bespeelde de angst voor de ander – de Moslim, de Wetenschap, de Democraat – door de Verenigde Staten af te spiegelen als een land bedreigd door horden wolven. Hij mobiliseerde de conservatieve basis – een verbluffend staaltje van electoraal vernuft door een netwerk van lokale kerken. Tientallen miljoenen Amerikanen zien president Bush als de spirituele en politieke leider van een morele revolutie.

George W. Bush is nu een tweede-termijnpresident. Die zijn doorgaans meer bekommerd om hun plaats in de geschiedenis dan om het dagdagelijkse politieke spel. In de regel nemen zij ook meer risico's in het nastreven van wat zij als hun missie beschouwen. President Bush is geen marionet. Hij is een man met een uitzonderlijk groot zelfvertrouwen en een uitgesproken morele mening over wat goed en kwaad is. Hij heeft de gevoelens van onzekerheid en angst meesterlijk bespeeld om een rechts-radicalen koers verder te zetten en Amerika diepgaand te veranderen.

Amerikaanse waarnemers met de vinger op de pols van hun samenleving vrezen dat Bush daarmee zijn land in een nieuwe oorlog zal storten – een oorlog met zichzelf. Jaren geleden al voorspelden zij dat hun land afstevende op een *Kulturkampf* tussen de seculiere staten, waar kerk en staat gescheiden horen te zijn, en de diepreligieuze staten, die de bijbel willen hanteren als zaligmakend richtsnoer voor publiek en privé-leven.

Het zou niet de eerste keer in zijn geschiedenis zijn dat de Verenigde Staten zich in een staat van ongewapende burgeroorlog bevinden. De strijd voor gelijke burgerrechten in de jaren zestig, de passionele discussies tussen annexionisten en de anti-imperialisten honderd jaar geleden en de Burgeroorlog vormden, net als de bittere polarisering nu, telkens weer een gevecht om het hart en de ziel van de Amerikaanse natie.

Het verlangen naar een mythische wereld van ongecompliceerde zekerheden en onwankelbare morele voorschriften, tegen de achtergrond van een complexe wereld, deelt Amerika vandaag met tal van andere samenlevingen. Velen hebben het gevoel dat hun vertrouwde samenleving verdwijnt. Als een maatschappij te snel verandert, worden burgers onzeker en hoe machtelozer men zich voelt, hoe groter elk gevaar lijkt. Dat verbindt de Bush-kiezer met de

Blok-stemmer en met de moslim die naar een geperverteerde en simplistische interpretatie van de koran grijpt. Men stemt zijn angsten weg – maar roept daarmee demonen op, die samenlevingen bitter verdelen en lang blijven teisteren.

Maar – hoop in bange dagen – een forse minderheid van 55 miljoen Amerikanen staat niet achter George Bush, een grote meerderheid van de Vlamingen stemt niet op het Vlaams Blok en de overgrote meerderheid onder de moslims vindt de integristische moslimmilitanten maar een raar zootje.

(Knack, 17 november 2004)